

KUDOSNÄYTTEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, PIENI KUDOSNÄYTE Ts-PAD-1, 4054

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Kirsi Hämäläinen (puh.044-7113475, kirsi.m.hamalainen@kuh.fi) ja klinikkaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)
- Indikaatio:** Pienten kudoksenäytteiden histologinen diagnostiikka, joille ei ole omaa itsenäistä tutkimusnimikettä. Samalla tutkimuspyynnöllä voi lähettää **eritellysti, selvästi merkittynä** useita kudoksenäytepurkkeja. Tutkimukseen lisätään tällöin laboratoriossa purkkien määrän mukainen kerroin.

Tutkimusnimikkeen alle kuuluvat esimerkiksi:

- Endoskopioiden yhteydessä otetut pienet biopsianäytteet esim. bronkuksesta tai virtsarakosta
- Pienet kudoksenäytteet esim. arteria temporalis, pleurasta tai kurkunpäästä
- Pienen, < 2cm läpimittaisen ihokasvaimen tai ihomuutoksen (esim. luomi) poistonäyte, jota ei ole merkkilangoin orientoitu
- Vasektomia -näytteet

HUOMIOITAVAA!

- Yli 2 cm kokoiset ihon merkkilangattomat (orientoimaton) kudoksenäytteet pyydetään **Ts-PAD-3, 4056** tutkimuksena.
- Suun alueen histologinen tutkimus: **Ts-PADsuu, 57504**

HUOMIOITAVAA!

Muutamilla tavallisimmilla paksuneulatyypeillä on oma nimikkeensä:

- Rinnan paksuneulabiopsian histologinen tutkimus: **Ts-PADBrea, 6144**
- Prostatabiopsian histologinen tutkimus: **Ts-PADProst, 4763**
- Muiden kudosten paksuneulanäytteet tulee lähettää yleisellä paksuneulanimikkeellä: **Ts-PAD-PNB, 6274**

Lähte: Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)

HUOMIOITAVAA!

Pyydettyyn tutkimukseen voi kuulua vanhasta Ts-PAD-1 käytännöstä poiketen useampia näytepurkkeja. Läheteessä tulee varmistaa, että purkkinumerointi, ottokohtatiedot ja läheteteksti ovat yhteneviä. Eri näytteenottokohdista otetut kudoksenäytteet laitetaan omiin näytepurkkeihinsa, jotta jatkotoimenpiteiden oikean kohdentaminen ei vaarantuisi.

Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine tietoineen, jotka saattaisivat vaikuttaa patologin tulkintaan. Aina on ilmoitettava, mitä kudosta on lähetetty näytteeksi. Erilliset näyteastiat on merkittävä selvästi lähetetekstiä vastaavaksi. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Esitietoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).

Näyteastia: Formaliinia sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudoksenäyte, 10% formaliini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.

HUOMIOITAVAA!

Jos näytteestä halutaan selvittää **kidekertymä-epäilyä** (kihti), näyte lähetetään tuorenäytteenä (ei keittosuolassa, ei formaliinissa) tai sytologisena näytteenä absoluuttisessa etanolissa.

Näyte: Poistettu kudus on asetettava fiksatiiviin mahdollisimman nopeasti. Eri anatomisista kohdista otetut näytteet on eriteltävä omiin purkkeihinsa.

Näytteen säilytys ja kuljetus: Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa.

Menetelmä: Laboratoriohoitaja käynnistää pienet kudospalat. Mikäli näyte vaatii dissekoimista, patologi tai laboratoriohoitaja tutkii näytteen makroskooppisesti valiten edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Kudოსleikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäksiä että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologin harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Värjätyt leikkeet tutkitaan mikroskoopilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta: Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatomisen diagnoosi (PAD) tekstiosana että taulukkoina. Tulokinnassa otetaan kantaa mm. näytteen mahdollisiin histologisiin muutoksiin, muutosten pahanlaatuisuuteen, tulehduksellisiin tai degeneratiivisiin prosesseihin pienten näytteiden antamissa rajoissa. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan. Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.

Virhelähteet: Tulokinnan luotettavuutta voi heikentää kudосmateriaalin niukkuus, huono edustavuus ja mahdolliset morfologiset artefaktit (puristuminen, venyntyminen). Luotettavan tulokinnan edellytyksenä on hyvä lähete ja edustava, oikealla tavalla käsitelty ja lähetetty näyte.

Tekotiheys: ma-pe

Tulos valmiina: 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Kiireellisenä pyydetyt näytteet pyritään vastaamaan nopeammin. Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimuksien käytön tarve.

Laatija, pvä: Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 21.8.2020

Hyväksyjä, pvä: Vesa Kärjä, 24.8.2020

Päivitetty, pvä: Vesa Kärjä, Satu Remes, Kirsi Hämäläinen 14.1.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoituidut toimijat - T343.